

Κυριακή 9η Φεβρουαρίου 2025

Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου.

(Λουκ. 18, 10 – 14).

«ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται» (Λουκ. 18, 14).

Ἐφτασε καί πάλι τό εὐλογημένο Τριῶδιο. Ξεκινάει ἀπό σήμερα γιά ἄλλη μία χρονιά ἡ πιό χαρούμενη καί πνευματικά καρποφόρα περίοδος τοῦ ἔτους! Ἀρχίζουμε ὅλοι μαζί μία διαδρομή ἐπιδόσεων καί ἀθλημάτων. Συνοδοιποροῦμε ὡς μέλη μιᾶς μεγάλης ἀθλητικῆς ομάδας πρὸς τόν τελικό τερματικό σταθμό, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ λαμπροφόρος Ἀνάσταση. Ὁ πρῶτος κοινός ὅλων μας ὁδηγός σ' αὐτή τή διαδρομή εἶναι ἡ ταπείνωση. Ὁ σωστός ὁδηγός κατευθύνει μέ ἀσφάλεια. Ὁ σωστός ὁδηγός φέρνει τή διαδρομή στόν σωστό προορισμό. Ἡ ταπείνωση εἶναι

Ένας τέτοιος όδηγός. ΈΗ ταπείνωση εΐναι Ένας όδηγός, πού θά μάς όδηγήσει μέ άσφάλεια στή χαρά καί στό φώς τής άληθινής ζωής, στό μεγάλο πανηγύρι τής Άνάστασης.

ΈΗ ταπείνωση εΐναι τό πρώτο καί βασικό άθλημα στό όποίο θά έπιδοθοΰμε. ΈΗ ταπείνωση ώς άποτέλεσμα προσωπικού άγώνα εκτιμᾶται άπό τόν Θεό καί λαμβάνει πλούσια τά Πατρικά δώρα. Ό Λουκάς τό καταθέτει αύτό σάν συμπέρασμα τής σημερινής παραβολής: «ό ταπεινών έαυτόν ύψωθήσεται». Σύμφωνα μέ τή διήγησή του, ό άμαρτωλός τελώνης καί ό ένάρετος Φαρισαΐος στέκονται μπροστά στόν Θεό καί θερμομετροΰν τή σχέση τους μαζί Του. Ό ένάρετος Φαρισαΐος, έπειδή έχει άπύθμενο έγωισμό, διαλύει τή σχέση του μέ τόν Θεό. Ένώ πηγαΐνει στόν ναό νά συναντήσει τόν Θεό, φεύγει άπό τόν ναό χωρίς Θεό. Εΐναι εύσεβής, αλλά βαθιά μέσα του, έξαιτίας του έγωισμού του, άποδεικνύεται άθεος! Ό άμαρτωλός όμως τε-

λώνης, ἐπειδὴ διακατέχεται ἀπὸ ἀληθινὴ ταπείνωση, συμφιλιώνεται μέ τόν Θεό καί ἀποχωρεῖ ἀπό τόν ναό θεούμενος καί ἐξαγιασμένος.

Τό πρόσωπο τοῦ ἁμαρτωλοῦ καί ἀνήθικου τελώνη γίνεται πρότυπο ταπείνωσης γιά ὀλόκληρη τήν Ἐκκλησία. Δέν καλούμαστε νά μιμηθοῦμε τήν ἁμαρτωλότητα καί τήν ἀνηθικότητα τοῦ τελώνη. Καλούμαστε νά μελετήσουμε καί νά μιμηθοῦμε τήν ταπείνωση, μέ τήν ὁποία διαχειρίζεται τήν πνευματική του κατάσταση. Ἡ ταπείνωση, ὅπως παρουσιάζεται μέσω τοῦ τελώνη, ἔχει κάποια γνωρίσματα πού τήν καθιστοῦν αὐθεντική, γνήσια καί σωτήρια.

Τό πρῶτο γνώρισμα τῆς γνήσιας ταπείνωσης εἶναι ἡ ἐπίγνωση καί ἡ αὐτομεμφία. Ὁ τελώνης ἔχει βαθιά ἐπίγνωση τῆς πνευματικῆς του παρακμῆς. Δέν δικαιολογεῖ τόν ἑαυτό του. Δέν ὠραιοποιεῖ τή βρωμιά του. Δέν ἐπιρρίπτει στούς ἄλλους τά δικά του σφάλματα. Σκύβει τό

βλέμμα του στό έσωτερικό τής ύπαρξής του και άναστενάζει για τίς πτώσεις του. Στή διήγηση σημειώνεται ότι «ούκ ήθελεν ούδέ τούς όφθαλμούς εις τόν ούρανόν έπαραι». Δέν ήθελε νά δώσει στον έαυτό του τό περιθώριο ούτε τά μάτια του νά σηκώσει στον ούρανό! Θεώρησε τόν έαυτό του έντελώς άνάξιο νά μιλήσει μέ τόν Θεό. Ή βαθιά επίγνωση και παραδοχή τής ένοχής του τόν κρατοῦσε προσγειωμένο στή γή. Εΐναι πολύ δύσκολο νά παραδεχτεί ό άνθρωπος τά λάθη του. Θέλει μεγάλο θάρρος κατ' άρχήν νά τά μετρήσει. Θέλει μεγάλη ειλικρίνεια νά παραδεχτεί ότι εΐναι καθαρά δικά του. Θέλει πολλή ταπείνωση νά κατηγορήσει μόνο τόν έαυτό του για τά λάθη πού έκανε και νά μήν τά φορτώσει στους άλλους, στήν κοινωνία, στήν «κακιά τήν ώρα», στά παιδικά του χρόνια, στον διάβολο ή όπουδήποτε άλλου, άρκει νά ξεφύγει από τήν εϋθύνη πού κουβαλάει. Έάν έχουμε τήν ταπείνωση νά σηκώνουμε τήν εϋθύνη των

λαθῶν μας, τότε αὐτά τά λάθη μετατρέπονται σέ θησαυρό, διότι γίνονται οἱ ἀληθινοί δάσκαλοι τῆς ζωῆς. Χωρίς ἐπίγνωση τῶν πτώσεων, χωρίς ἀνάληψη τῶν εὐθυνῶν καί χωρίς αὐτομεμφία, δηλαδή χωρίς αὐτοκατηγορία, δέν μπορούμε νά γίνουμε ταπεινοί ἄνθρωποι.

Ἡ ἐποχή μας εἶναι ἐποχή αὐτοδικαίωσης. Εἶναι ἐποχή πού ὅλοι ἔχουμε δίκιο καί στά πάντα ἔχουμε δικαιώματα. Ἔχουμε ἐκπαιδευτεῖ νά μεταθέτουμε στούς ἄλλους τίς εὐθύνες γιά ὅ,τι κακό γίνεται. Ἡ ἀνάληψη τῶν εὐθυνῶν δέν θεωρεῖται ὑγιῆς πράξη. Ἡ ἀποδοχή τῶν ἐνοχῶν εἶναι ἀδιανόητη. Προσπαθοῦμε νά δραπετεύουμε ἀπό τίς ἐνοχές μας, διότι φοβόμαστε ὅτι αὐτές θά μᾶς πνίξουν. Οἱ ἐνοχές μᾶς κομματιά- ζουν καί γι' αὐτό τίς ἀποφεύγουμε. Ἐκεῖνες, ὅμως, δέν μᾶς ἐγκαταλείπουν! Στέκονται μέσα μας καί γίνονται πνευματικά καρκινώματα, πού κατατρώγουν τήν ὑπαρξή μας καί μᾶς γεμίζουν μέ ἀπωθημένα, συμπλέγματα καί ἀσθένειες.

Ἐάν μέ ἐπίγνωση παραδεχτοῦμε τά λάθη μας καί κατηγορήσουμε μόνο τόν ἑαυτό μας γι' αὐτά, τότε θά μπορέσουμε νά διαχειριστοῦμε γόνιμα καί τίς ἐνοχές μας. Μέ τήν ἐξομολόγηση θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τίς ἐπιπτώσεις τους καί θά τίς κρατήσουμε μέσα μας μόνον ὡς δασκάλους, πού θά μᾶς διδάξουν πῶς νά μήν ἐπαναλάβουμε τά ἴδια λάθη πού τίς πρωτοδημιούργησαν. Αὐτή ἡ διαχείριση, ὅμως, ἀπαιτεῖ ταπεινό φρόνημα. Ὁ ταπεινός ἄνθρωπος κατηγορεῖ τόν ἑαυτό του γιά τά λάθη του καί ἔτσι δέν τά ἐπαναλαμβάνει.

Τό δεύτερο γνώρισμα τῆς ἀληθινῆς ταπεινώσεως εἶναι ἡ ἡσυχία. Σημειώνεται στή διήγηση τῆς σημερινῆς παραβολῆς: «ὁ τελώνης μακρόθεν ἔστώς». Στάθηκε ἡσυχά, μακριά ἀπό τό πλῆθος, ἀπομονωμένος σέ κάποια γωνιά τοῦ ναοῦ, μόνος του μέ μόνο τόν Θεό, νά συνδιαλλαγεῖ μέ τόν Πατέρα του καί νά ζητήσῃ τόν ἰλασμό γιά τά πολλά του λάθη. Ἡ ἀπομόνωση καί ἡ ἡσυχία

βοηθοῦν πάρα πολύ στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς ταπείνωσης. Ὁ ἄνθρωπος πού θέλει νὰ προκόπτει στὴν ταπείνωση ἀγαπάει τὴν ἡσυχία. Δέν ἀρέσκεται στὴν ταραχή, στίς μεγάλες παρέες, στοὺς περισπασμούς καὶ στίς μέριμνες. Προσπαθεῖ νὰ εἶναι ἀθόρυβος, ἀόρατος. Δέν ἐπιθυμεῖ νὰ βρίσκεται στό ἐπίκεντρο, νὰ τραβάει τὴν προσοχή, νὰ προβάλλει τὸν ἑαυτό του. Δέν ἐπιχειρεῖ νὰ προκαλεῖ τοὺς ἄλλους, νὰ δημιουργεῖ τίς προϋποθέσεις γιὰ νὰ διαφημίζεται. Δέν εἶναι φιλόδοξος μέ τὴν κοσμικὴ ἔννοια. Εἶναι φιλόδοξος μόνον ἐπειδὴ ποθεῖ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Δέν εἶναι προπετής. Δέν θέλει νὰ ἐπιβάλλεται. Λέει τό σωστό, ἀλλὰ δέν συγκρούεται γιὰ νὰ τό ὑποστηρίξει. Ἡ ἡσυχία εἶναι τό καταφύγιό του, ὁ θησαυρός του, ἡ πανοπλία του. Μέσα στὴν ἡσυχία μελετᾶει τὸν ἑαυτό του. Διαπιστώνει τὰ λάθη του. Ζητάει τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ δικαιώνεται.

Τό τρίτο γνώρισμα τῆς ταπείνωσης εἶναι ἡ ἀπλότητα. Ὁ τελώνης δέν ἔλεγε πολλά. Δέν ἔκανε μακρόσυρτες προσευχές μέ βερμπαλισμούς καί βαττολογίες. Ἡ προσευχή του ἦταν λιτή καί ἀπλή: «ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ». Μιλοῦσε ἀπλά στόν Θεό, διότι εἶχε ἀπλότητα στήν καρδιά του, παρότι ἦταν μολυσμένος ἀπό τήν ἁμαρτία. Τό ταπεινό φρόνημα εἶναι συνυφασμένο μέ τήν ἀπλότητα. Δέν ἔχει σημασία πόσα λάθη κάνουμε. Χρειάζεται προσοχή νά μὴν ἀπολέσουμε τήν ἐσωτερική μας ἀπλότητα. Αὕτη ἡ ἀπέριττη νοοτροπία θά μᾶς βοηθήσει νά παραμένουμε ταπεινοί. Ὁ ἀπλός ἄνθρωπος συντηρεῖ μία παιδικότητα μέσα του. Ἔτσι κατακτάει τήν ταπείνωση, διότι καί τά παιδιά ἔχουν ταπεινή καρδιά. Ὁ ἀπλός ἄνθρωπος ταπεινά ζητάει συγγνώμη γιά τά λάθη του. Δέν περιπλέκει τά πράγματα μέ δικαιολογίες καί ὑπεκφυγές. Ἀποδέχεται τίς εὐθύνες του καί τίμια ἀγωνίζεται γιά τή διόρθωσή του.

Ἡ ἀπλότητα εἶναι τό μονοπάτι πού ὀδηγεῖ στήν ταπείνωση καί ἀπό ἐκεῖ στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Στή σημερινή παραβολή ὁ Ἰησοῦς μᾶς δι-
βεβαιώνει γιά μιά μεγάλη ἀλήθεια, ὅτι: «ὁ τα-
πεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται». Ὅποιος ταπεινώ-
νει τὸν ἑαυτό του θά ὑψωθεῖ καί θά δοξασθεῖ
ἀπὸ τὸν Θεό. Ἄς ἀκούσουμε τὸν Χριστό καί ἄς
προσπαθήσουμε νὰ κατακτήσουμε τὴν ὑψοπιό
ταπείνωση. Ἄς βαδίσουμε μέσα στό εὐλογημένο
Τριῶδιο μέ ὀδηγὸ αὐτὴ τὴν πολύτιμη ἀρετή.
Γιὰ νὰ τὴν κατακτήσουμε, πρέπει νὰ ἔχουμε
ἐπίγνωση τῶν σφαλμάτων μας καί αὐτομεμφία,
νὰ ἀγαπήσουμε τὴν ἡσυχία καί νὰ ἀποκτήσου-
με ἀπλότητα. Ἔτσι θά προκόπτουμε στήν τα-
πείνωση καί θά γινόμαστε ὅλο καί περισσότερο
ἀγαπημένα παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, πού προσβλέπει
στοὺς ταπεινοὺς, ἀναπαύεται κοντὰ τους καί
τούς δοξάζει καί σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ καί στήν
αἰωνιότητα. Ἀμήν.